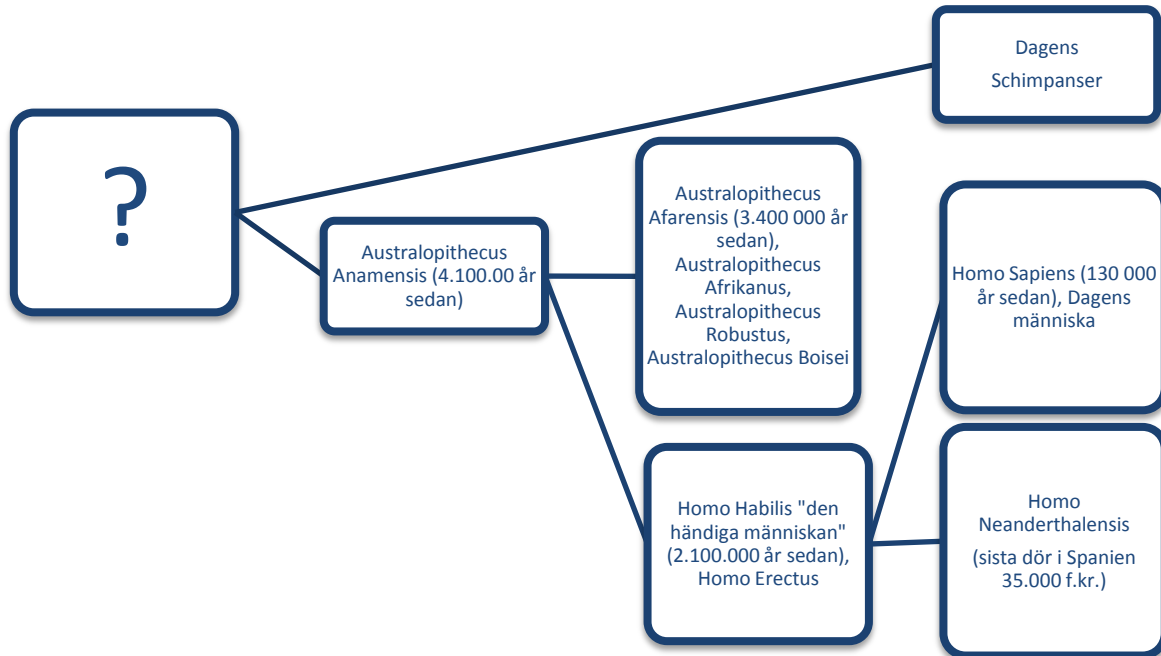

4/10 2010 Paleolitikum

Utdöda Neandertalare och framgångsrika Homo Sapiens

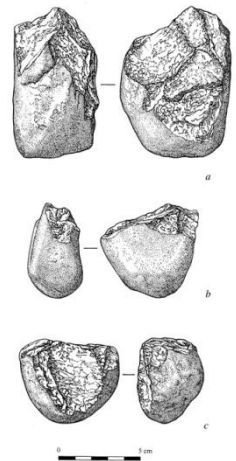

Människornas spridning från Afrika:

Homo Erectus vandrar ut ur Afrika till Europa och Asien. De dör ut i Asien (30 000 år sedan).

Homo Neanderthalensis som utvecklats från Erectus dör ut i Europa (30 000 år sedan).

Homo Sapiens som utvecklats i Afrika börjar även de att röra sig upp i Europa. De "stöter bort" Homo Neandertalarna.

Äldre Paleolitikum 2,3 milj. År sedan – 180.000 f.kr.

Oldowan

Olduvai, Tanzania. Homo Habilis, 2,3-1,6 milj. År sedan. Slagna stenar.

- Rullsten, "pebble-tools". Flera användningsområden? T.ex. komma åt benmärgen (närringsrik föda) som djur inte kom åt. Man kan leva på andras fångst.

Acheuléen

Handkilar. Homo Erectus, 1,6 milj. År sedan till 400/300.000 f.kr. (mycket senare än så utanför Afrika) Homo erectus "ut ur Afrika" 700.000 år sedan.

- Handyxa.
- Man slår bort skivor (som man använder). Ett universalverktyg, bra att få med. Fungerar möjligtvis som ett identitetsföremål – vackert utseende viktigt?

400/300.000 – 180.000 f.kr. Homo Erectus. Tidiga Neandertalmänniskor (homo

sapiens neanderthalensis)

Mellersta Paleolitikum (400 000 -) 180.000 – 35.000 f.kr.

"Eva-teorin"

Homo sapiens (sapiens) ut ur Afrika ca 100 000 f.kr. (eller 200 000 f.kr.). Alternativ till Eva-teorin?

Moustérien

Ca 180 000 – 35 000 f.kr. Neandertalare i Europa. Homo Erectus i Asien.

Skivteknik - handkilar. Handkilarnas praktiska funktion och symboliska innebörd:

"påfågelshypotesen".

Neandertalarna "försvann" ca 35.000 f.kr.

Homo floresiensis – ca 40.000 till 20.000 f.kr. Homo erectus eller "missbildad" homo sapiens?
"Öeffekten".

- Neandertalarna – vertikal kommunikation. Dvs. kommunikation inom gruppen.

Aurignacien

40/35.000 – 22.000 f.kr. Början på yngre paleolitikum. Spånteknik.

Homo Sapiens (Cro Magnon) till Europa ca 40.000 f.kr.

Varggrottan

Västra Finland (Österbotten) 100.000 f.kr. Före senaste istiden. Erectus/Neanderthalensis?

Stor tveksamhet råder om fynden.

Yngre Paleolitikum/ "upper" 35 000 – 9 500 f.kr.

Sista Neandertalarna dör ut i Spanien 35.000 f.kr.

Aurignacien (igen)

40/35.000 – 22.000 f.kr. Hus?

Begravningar, "konst", skulpturer, kontaktnät (snäckor).

- Första spåret/fynden av/från Homo Sapiens: figurer av elfenben. Konst!
- Tyder delvis på kommunikation, horisontell kommunikation – kommunikation med andra grupper.
- Kommunikationen kommer till uttryck genom att de begravda har t.ex. pärlor på sig som visar på kontakt från andra grupper. Man har föremål från andra geografiska platser än där man befinner sig.

Gravettien

22.000 – 16.000 f.kr.

Första grottmålningarna (fast kanske tidigare) "Venusstatyetter" – mycket stor utbredning (spanien – ryssland). Storviltjakt: mammut, bison, häst.

- Venusstatyetter: Fruktbarhetsgudinna? Identitetslösa, inga ansikten. En kollektiv symbol. Man "hittade" guden i grottor (stalagmit/stalaktit).

Magdalenien

16 000 – 9 500 f.kr. Främst i västeuropa.

Spånteknik, grottmålningar: lokal utbredning (norra spanien och södra frankrike).

Viktigaste bytesdjur: renen. Marinfångst är också viktig.

Man expanderar mot norr. Isen smälter, skog vandrar in. Kusten dränks. Fattig miljö? Följa bytesdjuren? Sociala själv (frihetslängtan)?

- Grottmålningar: Djur, naturformation som grund. Bara ett streck kunde symbolisera en mammut eftersom det formade dess "pucklar". Spår av vuxna och barn i grottorna, initiationsrit? "födelsegrottor". Naturalistiska motiv.
- Följer efter renen, testar områden (som man kanske stannar på).

13. Europa under den senaste istidens höjdpunkt för omkring 18 000 år sedan med inlandsisarnas utbredning och samtida kustlinjer inlagda. Viktigare senpaleolitiska bosättningar och gravläggningar har markerats. 1: Es-coural; 2: Parpalló; 3: Barranc Blanc; 4: Camargo; 5: El Castillo; 6: Duruthy; 7: St. Germain; 8: La Gravette; 9: Les Hotaux; 10: La Madeleine; 11: Cro Magnon; 12: Bruniquel; 13: Solutré; 14: Châtelperron; 15: Le Figuer; 16: Arene Candide; 17: Grimaldi; 18: Pincevent; 19: Arcy-sur-Cure; 20: San Teodoro; 21: Romanelli; 22: Le Rond du Barry; 23: Petersfels; 24: Brillenhöhle; 25: Vogelherd; 26: Paglicci; 27: Engis; 28: Spy; 29: Fonds-de-Forêt; 30: Obercassel; 31: Gönnersdorf; 32: Lommersum; 33: Entzheim; 34: Klause; 35: Brno; 36: Kulna; 37: Predmost; 38: Dolni Věstonice; 39: Pavlov; 40: Willendorf; 41: Moldova; 42: Mezhirich; 43: Mezin; 44: Puskari; 45: Kostienki; 46: Sungir; 47: Robin Hood's Cave; 48: Pin Hole; 49: Gough's Cave; 50: Kent's Cavern; 51: Hengistbury Head; 52: Halling; 53: Paviland.

Norden

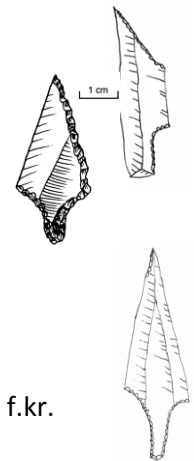
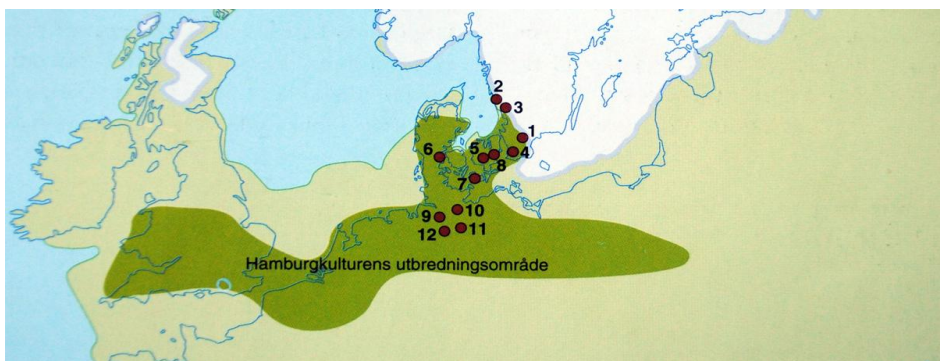
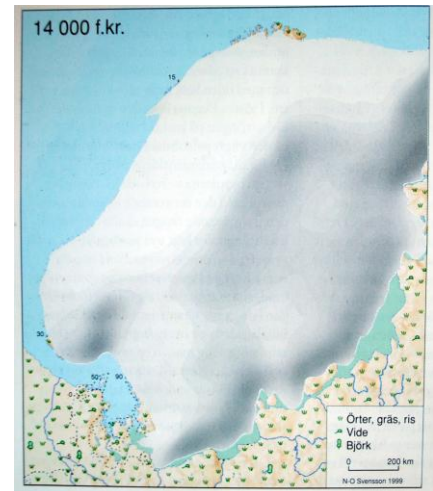
Senglacial tid

16 000 – 9 500 f.kr. ^

Baltiska issjön. Tundra (äldre Dryas) 16 000 – 12 000 f.kr.

Hamburg-kultur: Renjägare. Kustens roll (Nordsjökontinenten?) 15 000 – 12 000 f.kr. **Tångepilar.**

(Jels, s. Jylland. Finjasjön, Skåne.) Alleröd – värmetid. Björkskog. 12 000 – 10 700 f.kr.

Bromme-kultur: Tångepilar, skrapor, sticklar (spånteknik). 12 000 – 10 700 f.kr.

(Segebro, Malmö) Älgen viktig (värmeperiod). Tundra igen (yngre Dryas) 10 700 – 9 500 f.kr.

Ahrensberg-kultur: Renjägare. Kustens roll? 10 700 – 9 500 f.kr. **Tångepilar.**

Västkusten och norska atlantkusten.

- Flintfynd, Mölleröd (Hamburg kultur) *zinken* = *sticklar*. Spån/skivskrapa.
- Även om kulturernas föremål är lika och det spelar inte så stor roll, det som spelar roll är tiden.
- Man har frigjort sig från strukturen och betonar rörlighet. Istället för grottmålningar gör man hållristningar, naturlig storlek. Naturalism.

Under Äldsta Stenåldern har man koloniserat hela världen förutom Antarktis!

